11 زنجیره باسەکانی کۆمۆنیزمی کرێکاری

مەنسور حیکمەت

دەربارى لەباربردنى منالْ

گفتوگۆی همبستگی

لەبلاوکراوەکانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری عێراق / 2006

مەنسور حیکمەت

دەربارى لەباربردنى مناڵ

گفتوگۆى همبستگى

وەرگیرانى : بريار مەهدى

پیداچوونەوەى : سەعید ئەحمەد

مۆنتاژ : نورى بەشیر

0044 796 0669 896

n.bashir3@ukonline.co.uk

www.wpiraq.net

دەربارەی لەباربردنی منال[7]

سورەیا شەهابی :بەرلەوەی بچینە سەر خالە سەرەکی‌یەکانی باسی لەباربردنی منال، وەکو بەرگری لە "مافی بریاردان"، " مافی ژن بەسەر لەشی خویدا"، "بەرگری لە مافی ژیان" و سەرەنجام ئەم خواستە لە کومەلگایەکی ئازادو ئینسانیدا، ئەمەوی سەرەتا رای تو دەربارەی خالیك بزانم، ئەویش ئەوەیە، مخالەفەتی بەرنامە لەگەل خودی ئەم کردارە لە لایەکەوە و داواکاری قانوونی بوونی لە لایەکی ترەوە، چون لیك دەدەیتەوە؟ ئەلین مادام بەرنامە لەباربردنی منال بە نیشانەی لەخوبیگانەیی ئینسان دائەنیت، کەوایە پیویستە سەرەنجام دژی قانوونی بوونی لەباربردنی منال بیت و گوایە موافەقەتی بەرنامە لەگەلیدا تاکتیکە. لەم بارەیەوە رات چی‌یە؟

مەنسور حیکمەت: بەرنامەی ئیمەدا ئەم شیوە مامەلەیە نەبەبەندی لەباربردنی منالەوە مەحدود دەبیتەوە و راستیەکەشی نە شیوازیکی مەحدود بە ئیمەیە. زوریك لە پەیوەندی و مەسائیلە کومەلایەتی‌یەکان هەن کە ئیمە لە کاتیك دا کە خوازیاری لە بەین چوونیانین لە هەمان کاتدا وەکو واقعیەتیکی ماددی و مەوجودی کومەلگای ئیستا بەرەسمی‌یان دەناسین و هەول ئەدەین کاریگەری خراپی ئەم پەیوەندی و مەسەلانە بەسەر ژیانی خومان و هەموو خەلکەوە کەم بکەینەوە. شیوازی مامەلەی بەرنامە لەگەل کاری کری گرتەدا ریك هەروایە. ئیمە خوازیاری لەبەین چوونی کاری بەکریین، دنیایەك کە تیایدا کەسیك لە پیناو ژیانی روژانەیدا ناچارە توانای لەشی بە کەسیکی تر بەکری بدات، بە شەرمەزاری دەزانین بو بەشەرییەت. کاری بەکریش هەروەك لە باربردنی منال نیشانەی لەخو بیگانەیی ئینسانە. بەلام بەشیکی زوری بەرنامە پەیوەستە بەقانوون دانان بو هەل و مەرج و ریوشوینی کاری بە کری لەم کومەلگایەدا. مەقولەی دەولەت بە هەمان شیوە. مەقولەی دین بەهەمان شیوە. هەر لەم بەشی دووەمی بەرنامەیەدا ئیمە خوازیاری

ئازادی بەكاربردنی هەندی موادی مخدر و تەنانەت دابین كردنیشین لەلایەن دەولەتەوە بو ئەوانەی بە مەوادی مخدر ئالوودە بوون. وە ئەمە بەشەرتی لەبەین بردنی ئالوودەبوون بە مودای مخدر ئەزانین. ئیمە داوای سرینەوەی یاساغ كردنی لەش فروشی و پشتیوانی ی یاسامان كردووە لە لەش فروشان، وە ئەمە بە شەرتیكی لەبەین بردنی لەش فروشی دەزانین .موسیبەتەكانی كومەلگای سەرمایەداری بە غەیرە قانوونی كردنی ئەو موسیبەتانەو تەمی كردنی قوربانیەكانی وەلام نادریتەوە. ئەمە بە تەنها قسەی ئیمە كومونیستەكان نیە، بەلكو قسەی هەر كەسیكە كە شان بەشانی هەر ئەم شارستانیە ئەوروپایی‌یە چووبیتە پیشەوە.
لە باربردنی منالیش ریك هەروایە. ئیمە لە باربردنی منال بە كاریكی راست نازانین. حەزمان دەكرد كومەلگایەك هەبووایە كە بە هیچ جوریك ئەم مەسەلەیەی تیادا نەهاتایەتە پیشەوە. هیچ كەس كاری بەمە نەگەیشتایە و هەلبژاردنیكی ئاوا هەرگیز نەهاتایەتە بەرەوە. ئایا ئەمە خواستیكی سەیرە؟ نەخیر. ئەمە خواستی زوربەی هەرەزوری خەلكەو لە پیش هەموشیانەوە خواستی هەر كەسیكە، چ ژن و چ پیاو، كە لە ژیانی خوی دا هەستی بە دەردی لە باربردنی منال كردبیت. من كەسیك یا بزووتنەوەیەك شك نابەم كە خودی كرداری لە باربردنی منال وەكو كرداریكی سەربەرزانەی ئینسانی تقدیس بكات. بی ئیحساسی و لامبالاتی عاتفی لەبەرامبەر ئەم مەسەلەیەدا لە كورو كومەلی ئوسولی‌یەكان لە بزووتنەوەی فیمینیستی دا دەبینری. بەلام ئەمە زیاتر بەرەنجامی پەروەردەی سیاسی سكتاریستی و دەمارگیری ئایدولوژی و فیرقەیی ئەوانە، تاوەكو ئەوەی گەرانەوە بیت بو ئیحساسی واقعی‌یان وەكو ئینسان.
بەلام هەر ئەوەندەی ئیمە بمانەوی و ئارەزووبكەین واقعیەتی دەرەوەی ئیمە لە ناو ناچیت. حاملەبوونی نەخوازراوو پەشیمانی لە حاملەبوونی خوازراو لە ئارادایە، محدودیاتی مالی‌ی و فەرهەنگی و سیاسی لە ئارادایە، زەخت و زور لەسەر ژنان بی ئەندازە زورە و بە ناچاری بو ژمارەیەكی زوریان لە باربردنی منال وەكو تەنها ریگای دەرچوون لە گیژاویك دیتە بەرچاو. لەباربردنی منال واقعیەتیكی دنیای ئەمرویە و كومەلگا ناتوانی گوی ی خوی لی كەر بكات، ناتوانی چاوپوشی لی بكات. دەبی ری وشوینی ئەم كردارە، كە سەربەخو لە ئیرادەی هەردەولەت و حیزب و بزووتنەوەیەكی سیاسی، بە هەرحال مەوجودە ، دیاری بكریت. قەدەغەكردنی لەباربردنی منال تەمی كردنی قوربانیانی ئەم سیستمە كومەلایەتی‌یەیە كە مەوجودە. ئەمە ناتوانی هەلویستی ئیمە بیت.
بەرنامەی ئیمە رادەگەیەنی كە كرداری لە باربردنی منال بە نادروست و پیچەوانەی پرەنسیپە ئینسانیەكانی خوی دەزانی. بەلام بروای وایە كە چ لە پیناوی پاریزگاری لە قوربانیەكانی محدودیاتی ئابووری و دواكەوتوویی فەرهەنگی لەم كومەلگایەدا كە لە

ببینری .فیمینیزم و كلیسا لە بەرامبەر پورنوگرافیدا دوو هەلویستی تەواو لیك نزیكیان هەیەو تەنانەت لە خوپیشاندانەكاندا لە تەنیشت یەكترەوە دەردەكەون .ئایا ئەكری بوتری نارەزایەتی فیمینستەكان لە بەرامبەر پورنوگرافیدا دەستی كلیسا بو زیاد كردنی فشاری میژوویی لەسەر ژنان و بو بەرگرتن بە ئازادی و خو دەرخستنی جنسیی ژنان ئاوەلا دەكات؟ وە ئایا ئەم نزیكایەتی‌یە بەلگەیەكی كافی‌یە بو بیدەنگ بوونی فیمینیزم لە بەرامبەر مەسەلەی پورنوگرافیدا؟

هەلسەنگاندنی سلبی خودی عەمەلیەی لە باربردنی منال بەتەنها قسەی ئیمە نی‌یە. قسەی زوربەی هەرە زوری خەلكی‌یە. قسەی زوربەی هەرە زوری ئەو كەسانەیە كە لە باربردنی منال "هەلدەبژیرن" و ئەشیانەوی قانوونی بكریتەوە. بوچوونی موشەخەسی خەلك سەبارەت بە ناسنامەی ئینسانی كورپەلە هەر چیی‌یەك بیت، زوربەی هەرە زوری ئەوان هەست بەوە دەكەن كە ئەمە كاریكی دەردناكو نەخوازراوە و بە هەرحال پەیوەندی بە پچراندنی ژیانی ئینسانی‌یەوە هەیە. ئەوە كلیسایە كە خوی بەم عاگفە شەریفە ئینسانی‌یەوە هەلدەواسی و بەم ئیعتبارە ئەیەوی بازاری خوی گەرم رابگری. بگرە ئەوە ئەم بی‌عاگفهیی‌و بەكەم راگرتنە بیولوژیكی‌و صنف گرایی‌یە فیمینیستی‌یەیە كە ئیجازەی ئەم ریاكاری و بەرز كردنەوەی ئالای ریز و ئیحترام بو ژیانەی داوەتە دەستی دین، واتە یەكیك لە ترسناكترین‌و دژی ئینسانی‌ترین دامەزراوەكانی میژووی بەشەریەت .

دەبینیتەوە. لەم بارەیەوە پیویستە خالیکمان لا روشن بیت. خودی حاملەبوونی ژن بەپیچەوانەی مەیلی خویەوە، بەم مانایەیە کە نەیتوانیوە ئیرادەی خوی بو دایکایەتی کردنو نەکردن وە هەلبژارنی کاتی دایکایەتی‌یەکەی لە ناو هەمان پروسەدا کە مروڤ تیایدا حاملە دەبیت، واتە پەیوەندی جنسی، پیادە بکات. ئەگەر قەرارە ژن کونترولی هەبیت بەسەر هەلبژاردنی دایکایەتی‌و کاتی دایکایەتی‌یەکەیدا، ئەوا پیویستە ئیرادەو کونترولی هەبیت لە قەلەمرەوی پەیوەندی جنسی دا. ئەمە بە مانای بەهرەمەند بوونە لە زانیاری جنسی، بەمانای دەست راگەیشتنە بە وەسائیلی (منع)ی سالمو بی‌خەتەرو بەشداری کردنیتی لە پەیوەندیەکی جنسی یەکسان و ئازادو ئارەزومەندانە و دوور لە هەرجورە زەختو زورو ئیجبارکردنیکی راستەوخوو ناراستەوخو. بیگومان کوشتنی کورپەلە ریگایەکە بو بەرگرتن لەبوون بەدایکی ژن، بەلآم ژنیك بەم شیوازە دایکایەتی نەکردن" هەلدەبژیریت" کە پیشتر نەیتوانیبیت ئازادانە ممارەسەی ژن بوونی بکات.

سورەیا شەهابی :هەندیك لەو باوەرەدان کە هەر فورمولبەندیەك کە مافی لە باربردنی منال نەك بە "ایجابی" بەلکو بە "سلبی" لیك بداتەوە، ئەم مافە مەحدود دەکاتەوەو بە عەمەلی وا لەژنان دەکات کە لەهەموو هەلومەرجیکدا کورپەلەکەیان بهیلنەوە. ئەلین ئەم بەندە فەزایەکی ئەخلاقی لە بەرامبەر ئەم کارەدا پیك دینی کە لە بەرژەوەندی ژناندا نیەو دەستی کلیسا و دین ئاوەلآ دەکات لە مەحدود کردنەوەی مافی بریاردانی ژناندا.

منصور حکمت :ئەم نموونەیە هەر هەمان تەبدیل کردنی ژنە بەکەمایەتی‌یەکی صنفی تحت الحمایەو هەتیو کە پیشتریش باسم کرد. ئەمانە ئەیانەوی ژن تەنانەت لە چوارچیوەی باسکردن لە ماهیەتی ئینسانی و فەلسەفی لە باربردنی منال بخەنە دەرەوەو حەقی بەسەریەوە نەبیتو هیچ نەلی‌و نەبیستی. ئەیانەوی "تویژی ژنان "تەنانەت لە حەقیقەت دوور رابگرن و ریگریان بو پیك بهینن. تازە هەر لەم دنیا جیاکراوەیەی تویژی ژنانیشدا هیشتا مەعلوم نی‌یە بوچی لە پیناوی چمیر مرتاح کردن و ئاسوودەکردنی ویژدانی ئەو ژنانەدا کە منالەکانیان لەبار ئەبەن، دەبی ئەو ژنانەی کە پییان وایە لە باربردنی منال هەر چونیك بیت کاریکی تالە کە دەبی کومەلگا روژیك لیی رزگار ببیت ، بی دەنگ بن و لە بەرامبەر یەکیك لە گرنگترین گرفتە فکری‌یەکانی میژووی بەشەریەتدا بیدەنگ‌و بی دەربەست بن. ئەگەر لە باربردنی منال مافیکە، لیکولینەوەو بەیان کردنی حەقیقەتیش مافیکی ترە. ئەمانە هەردووکیان بەقازانجی ژنانن. تەنانەت ئەگەر بەقازانجی بریك لە فیمینیستەکانیش نەبیت.

سەبارەت بە مەسەلەی کلیسا، ئەمەمان زور بەر گوی دەکەوی کە تیروانینی سلبی بەرنامە سەبارەت بەخودی کرداری لەباربردنی منال، سەرباری خواستی قانونی بوونی، ئاو بە ئاشی کلیسا و بالی راستی مەزهەبیدا دەکات. ئەمە تیگەیشتنیکی لەئەندازە بەدەر لاوازە. نموونەی پیچەوانەی ئەمە ئەکری لەباسی پورنوگرافی (فلیمی جنسی)دا

ئارادایە، وە چ بو خەبات لە بەرامبەر زەمینەکانی ئەم کردارەدا، پیویستە لە باربردنی منال قانوونی بیت .راستیەکەی زوربەی هەلسوراوانی بزووتنەوەی (پروچویس) و کارگیرانی و پزیشکانی کلنیك (عیادە)کانی لە باربردنی منال و یاسادانەرانی پروچویسی هەیئەی دەسەلآتداری ئەمریکاش هەر ئەم هەلویستەیان هەیە و لە وەلآمی ئەم پرسیارەدا هەر ئەمە دەلین: لە باربردنی منال کاریکی راست نیە، بەلآم دەبی قانوونی بیت. ئەگەر جیاوازیەك لە ئارادایە ئەوا راشکاوی‌ی ئیمەیە لە بەیانکردنی ئینسانی نەبوونی خودی کرداری لە باربردنی مندالدا. بەلای ئسولیەکانی بزووتنەوەی فیمینیستی‌یەوە وادیارە ئەم رەخنەیە قورسە. لە روانگەی سیاسیەوە بەرنامەی حیزبی کومونیستی کریکاری خوازیاری قانوونی کردنی لە باربردنی منال تا دوازدە هەفتەیی، خورایی بوونی، مەرجدارکردنی ئەم کردارە تەنها بە بریاری ژنەوە و ئەنجامدانیەتی لە کلنیکی تایبەتی‌دا. بزووتنەوەی پروچویس لە ئەمریکادا ئەم خواستانە وەکو ئارەزووە بالآکانی خوی سەیر دەکات و تەحقیق بوونیشیان لە ئەمریکادا بەم زووانە بە عەمەلی نازانی. ئەگەر چەپی پیشوی تازە فیمینیستی کوچکردووی ئیرانی لەگەل ئەم خواستە گرفتی هەیە، دلنیابن کە لە فیمینیست بوونیەوە نیە. ئەگەر کەسیك لە کوبوونەوەیەکی ئاشکرادا ئەم رەخنەیە ئاراستەی من بکات، من داوای لی دەکەم بە کورتی و بە صراحەت و بی پیچ و پەنا وەلآمی دوو پرسیار بداتەوە: یەکەم، ئەمەی کە رای خوی دەربارەی خودی کرداری لە باربردنی منال چی‌یە وە ئایا ئەم کردارە لە رووی مەبدەئی‌یەوە بە کاریکی تالو ناشرین ئەزانیت، یاخود هیچ مشکلەیەکی مەعنەوی‌و مەبدەئی و ویژدانی‌ی لەگەل لەباربردنی منالدا نیە. بە بروای من کەسیك کە لە کوبونەوەیەکی ئاشکرادا هەلسی و کرداری لە باربردنی منال بە کاریکی سووكو بی‌بایەخ لەقەلەم بدات، کە خەلکی بی هودە لە بەرامبەریدا تووشی دلەراوکی و دوو دلی دەبن، چ جای ئەوەی کە ئەم کردارە بە نیشانەی سەربەرزی ژن لە کومەلگاو بەمایەی شانازی دابنی، جوابی خوی هەر لەو هولەدا وەردەگریتەوە. ئەم جورە بی‌دەربەستی و مامەلە ساویلکە و رووکەشانەیە لەگەل مەسەلەیەکی ئەخلاقی گەورەدا کە لە باربردنی منال لەبەردەم هەمواندا، چ لایەنگرانی قانوونی بوون و چ مخالفانی، دای دەنی، خوی لە ناو هەرکوریکی دەرەوەی کوبوونەوەی فیرقەکەی خویدا بە سادەیی پەردە لەرووی خوی هەلئەمالی. دووەم، داوای لی دەکەم رەخنەی خوی لەو بەندەی بەرنامەی ئیمە بەراست و رەوان و بی‌هەراوهوریا بخاتە روو کە خوازیاری لە باربردنی قانوونی و خورایی منالە تا دوازدە هەفتەیی و لەسەر بریاری ژن.

سورەیا شەهابی:لەبارەی ئایندەی مافی لە باربردنی منال لە سوشیالیزمو بەگشتی لە کومەلگایەکدا کە پیودانگە ئینسانیەکان پەیرەوبکات، ئەلین واهات و سەرەرای هەموو

تەعلیم و کومەك و پشتیوانیی‌یەك، تین ایجری ١٢-١٣ ساله حامله بوو، ئایا ئیوه ناچاری دەکەن منال بە خیو بکات، لە کاتیکدا کە خوی مندالە؟

مەنسور حیکمەت: ئەم جورە پرسیارانە لە جوری پرسیارو فتوای بەهانەگیرانەی سوننەتی ئیسلامیە، (ئەگەر بوومەلەرزە بوو و ....). هینانەوەی نموونەی کچیکی ١٢ سالە بو پاساودانی لە باربردنی منال، هینانە مەیدانی بەلگەیەکی لاوازە، لە بەرئەوەی لە باربردنی منال دیاردەیەکی فراوانترە لە کیشەی حاملەبوونی کچانی دوازدە سالە و مەنتقی خویشی لیرەوە وەرنەگرتووە. لە بەریتانیای ئەمرودا سەرەرای ئەو هەموو موسیبەتە کومەلآیەتیانەو ئەو هەموو بی‌مافی و بی ئیمکاناتیەی منالآن، بە گویرەی ئاماری خودی کەمپینی سەراسەری لە باربردنی منال، کە ریگرتن لە کەمکردنەوەی موهلەی لە باربردنی منال لە ٢٤ هەفتەیی‌یەوە بو ١٨ هەفتەیی بە یەکیك لە شانازیەکانی خوی دائەنی، لە سەرجەمی ١٦٠ هەزار حالەتی لە باربردنی منال لە سالی ١٩٩٢ دا تەنها سی هەزار حالەتی لە ناو کچانی ژیر تەمەنی ١٦ سالی دا بووە. واتە کەمتر لە ٢%. بروا ناکەم لەم لیستەشدا ئاماری ١٢ سالەکان لە یەك لە سەد زیاتر بیت. ناکری ١٦٠ هەزار حالەتی لەباربردنی منال بە کیشەی حاملەبوونی نەخوازراوی کچانی ١٢ سالە پاساو بدریت. لە بەرامبەر هەر سیستم و هەر بەلگە هینانەوە یەکدا ئەکری بن‌بەستی ئەخلاقی وچەندین بروبیانووی مەنتقی و "توچیح المسائل" (توچیح المسائل)، ناوی کتیبیکی خومەینیی‌یە کە پرە لەقسەی حەلەق‌و بەلەقی شەرعی‌و دینی-وەرگیر) ئاسا دابنریت و هەلومەرجیکی دەردناك و تراژیدی بهینریتە پیش چاو. منیش ئەتوانم لەبەرامبەر ئەمەدا بپرسم ئەگەر لەو کومەلگایەی کە ئاواتی "کەمپینی سەراسەری لە باربردنی منال "ە لە بەریتانیادا، لە باربردنی منال تا روژی پیش لە دایك بوون ئازادبیت، وە ئەگەر ژنیکی ٢٨ سالە لە هەفتەی (٣١)ـەمدا بریار بدات کە منالەکەی لە باربەریت بەلآم هیچ پزیشکیك ئامادە نەبیت ئەم کارە ئەنجام بدات، ئەمان چی ئەکەن، پزیشکەکە " ناچار ئەکەن" سەرباری ئەوەی ئەم کارە بەکاریکی دژی ئینسانی و جینایەتکارانە دەزانی لە باربردنەکە ئەنجام بدات؟ مەسەلەی منال لە باربردن مەسەلەیەکی گرنگ‌و گشتی و کومەلآیەتی‌یەو دەبیت وەلآمی گشتی پی بدریتەوە. ئەگەر وەلآمی گشتی و ریشەیی بزووتنەوەیەك راست و ئینسانی و ری‌نیشاندەر بیت، دەتوانری حالەتە تایبەتی‌یەکانیش لە چوارچیوەی ئەم وەلآمە ئینسانی‌یەدا وەلآم بدریتەوە. بەلآم وەلآمیکی غەیرە ئینسانی بەهیچ نموونە و شیرو ریوی هینایەوەیەك دەربارەی ئەم یان ئەو حالەتی تایبەتی مەشروعیەت بەدەست ناهینیت.

بەهەر حال وەلآمی من بە کیشەی تین ایجری سوسیالیستی حاملە ئەمەیە :یەکەم، ئیمە هیچ قسەیەکمان لە غەیرە قانوونی بوونی لە باربردنی منال لە سوشیالیزمدا نەکردووە. ئیمە قسەمان لەوە کردووە کە کومەلگا ئیتر پیویستی بەم کارە نامینی. سەرەنجام من

فەلسەفی‌و میژوویی‌یەکانی ئەم گرفتەوە نەبیت. لە تصویری ئەمانەدا ژن هەمیشە لە باسی لە باربردنی منالدا تەنها لەشکلی مشتەری‌یەکی حاملەی کلینیك دا خوی دەنوینی، نەك رابەری کومەلگا، نەك فەیلەسوف‌و ئایدیولوژیك کە دەبی سەرەنجام سەبارەت بە ژیان و هویەی ئینسانی کورپەلە و حورمەتی ئینسانی و شتی تر خاوەن را بیت، نەك ئینسانیك کە بەبی لەبەرچاو گرتنی ئەوەی کە ژنە یان پیاو دەتوانی سەبارەت بەم مەسەلانە راو بوچوونی هەبی‌و بەمەسەلەی خوی بزانی‌و بیەوی دنیا بە ئاقاریکی نایبەتیدا بەریت. لە مەکتەبی ئەمانەدا ژن حاملەیەکە کەنایەوی حاملە بیت وە ئیتر کاریکی بەم مەسەلانەی ترەوە نیە. بەبروای من ئەم فیمینیزمە رووی دووەمی پیاوسالارییە کە ئەویش بە هەمان شیوە ژن لە دەخالەت کردن لەم مەیدانەدا دوور دەخاتەوە، وە ئەم دووانە دوو دیوی یەك پارەن.

لە وەلآمی پرسیارەکەی تودا، بو ژنیك کە تەنها بەشیك نی‌یە لە کەمایەتی‌یەکی دووگیانی کومەلگاو وەکو ئینسان مامەلە لەگەل مەسەلەی کومەلگاو ژیان و حورمەتی ئینسانی و یەکسانی کومەلآیەتی‌دا دەکات، ئیجازەی لە باربردنی منال مافی بریاردانیکی ئەوتو نی‌یە. ئازادی لە باربردنی منال وەکو حەبیکی سیانور* وایە کە چریکەکان لە زەمانی شادا لەگەل خویان هەلیان دەگرت. ئیمکانیکە بو دەرچوونیکی دەردناك لە رووداویکی دەردناکتر. ئیجازەی لە باربردنی منال لە چەشنی ئیجازەی خوکوژی‌یە .ئازادی لە باربردنی منال ئیجازەی لە بەبن بردنی کورپەلەی خوتە بو خولادان لە ئاکامە خراپەکانی مندالداری لەم کومەلگایەی ئیستادا. ئازادی لە باربردنی منال بوتە زەرووەتیك لە بەرئەوەی زوریك لەئازادیە ئینسانیەکان لە ژنان زەوت کراوە. مافی بەهرەمەند بوون لە زانستی جنسی .ئازادی کەلك وەرگرتن لەوەسائیلی (منع)ی سەد لە سەد سالم‌و بی‌خەتەر .ئازادی رزگاربوون لە ئەخلاقی مەزهەبی‌و پیاوسالارانە لە پەیوەندی جنسی‌دا، ئازادی پەیوەندی جنسی ئاوەلآو ئازاد کە ژن لەو پەیوەندی‌یەدا ئازادی تەواوی هەبیت لە رەفتاری جنسی خویدا، مافی ئەوەی ئازادبیت لەوەی کە منالت هەبیت‌و مەوقعیەتی ئابووری‌و شوغلیت پاریزراو بیت، ئازادی ئەوەی کە بەبی ئەوەی لە ژیر فشاری ئابوری و ئەخلاقی و فەرهەنگی‌دا ناچار بەزواج‌و ژیانی هاوبەش بیت لەگەل میرددا، منالت هەبیت. ئازادی کەلك وەرگرتن لە ئیمکاناتی خورایی و مناسب بو بە خیوکردنی منال. ئازادی لەوەی منالت هەبیت‌و ژیانی کومەلآیەتیت هەبیت. مافی پاریزراو بوون لە تەعەدای جنسی چ لە خیزان‌و چ لە دەرەوەیدا. ئازادی هەلبژاردنی دایکایەتی بەبی ئەوەی کە ژیان‌و خوشگوزەرانی‌و بەختیاری خوت وەکو ژنیك‌و ئینسانیك فیدا بکەیت. ئازادی لەوەی ببیت بەدایك‌و خوشگوزەرانی‌و تەندروستی‌و ئاموزش‌و رابواردنی منالەکەت زامن بیت.

لە نەبوونی ئەم مافانەدایە کە ژن لە مەوقعیەتی "هەلبژاردنی" لە باربردنی منالدا خوی

مجازبوونی ئەم كارەدا بنین. بە تایبەتی ووشەی "مەترسی ئازاری نەفسی "بەم مەبەستە دانراوە كە مجال بو تفسیر كردن بهیلیتەوەو بەعەمەلی پزیشك سەرپشك بكات كە موری تأیید بدات لە خواستی ژن بو لە باربردنی منال. ئەمە سیستمیكە كە هەر ئەمرو لە بەریتانیادا كاری بی دەكری. لە روی عەمەلیەوە لە باربردنی منال لە بەریتانیادا ممكنەو بە خواستی ژن ئەنجام دەدریت. بەلآم لەرووی حقوقیی‌یەوە ئەوە پزیشكە كە بریاری لەسەر ئەدات. ئەگەر پزیشكیك داواكاری ژنەكە بو لە باربردنی منال تأیید نەكات، كە هەلبەتە هەندی جار روودەدات، ژنەكە دەچیتە لای پزیشكیكی ترو موری تأیید لەو وەردەگری. ئەم شیوازە ریاكارانەیە ئەمرو هەم دەنگی خەلك و هەم دەنگی پزیشكەكانیشی بەرز كردووەتەوە. ئەگەر بزیشكەكە كەسیكی مخالفی لە باربردنی منال بیت، لە ئەنجامدانی ئەم كارەدا دژواری زور وە تەنانەت هەندی جار تأخیری جدی ئەخاتە ری‌ی ژنەكە. بەووتەیەكی تر بەپی‌ی معیارە ئەخلاقیەكانی پزیشكی ئەو شوینە هاو وولآتیانی بەریتانیا لەمەسەلەی لە باربردنی منالدا لە حقوق و ئیمكاناتی جیاواز یەهرەمەندن .لەلایەكی ترەوە، پزیشكەكان بەحەق نارەزایەتی دەردەبرن كە كاری ئەوان نەك تەشخیصدانی پزیشكی، بەلكو بووەتە ری نمایی‌یەكی كومەلآیەتی بو ژنان. كاریك كە دەبووایە ئەركی یاسا بووایە. ئەمە مەوقعیەتیكی غەیرە ئەخلاقی و ریاكارانەی سەپاندووە بەسەر پزیشكەكاندا، بە مخالفان‌و لایەنگرانی لە باربردنی منالەوە. ئەلین ئەگەر لە باربردنی منال كاریكی یاسایی‌یە، ئەوا دەبیت بریار لەسەر دانیشی لەلایەن خودی ژنەوە بیت .هەلویستی ئیمەش هەر ئەمەیە.

سورە یا شە هابی :پیشتر ووتت ناوبردنی ئیجازەی لە باربردنی منال بە "مافی هەلبژاردن" شتیكە لە چەشنی ئازادی هەلبژاردن لە نیوان كەوتنە خوارەوە و خوخستنە خوارە لە بەرزاییەكەوە .هەندیك لە فیمینستەكان و لایەنگرانی مافەكانی ژنان لەسەر ئەو باوەرەن كە مافی لە باربردنی منال یەكیكە لە گرنگترین ئەو مافانەی كە ئیمكانی هەلبژاردن دەداتە ژنان. هەلبژاردنی بوون‌و نەبوون بە دایك، وە هەلبژاردنی كاتی بوون بە دایك.

مەنسور حیكمەت: من لەگەل تیروانینی بەشی هەرە زوری بزووتنەوەی فیمینستی‌دا لەسەر هەویەتی كومەلآیەتی ژن‌و خوهوشیاری ژن گرفتم هەیە. ئەمانە ژن بە تویژیك یان گروهیكی كەمایەتی تصویر دەكەن كەدەبی مافە صنفی‌یەكانی خوی وەربگری‌و بچیت بەلای كاریەوە و ئیتر هەقی بەسەر دنیاو مەسەلەی كونترولی چارەنووسی جیهان و كومەلگای ئینسانیەوە نەبیت. بە بروای من لە باسی لەباربردنی منالدا ژن كەمایەتیەكی خاوەن دەعواو مەحرووم نی‌یە كە قەرارە ئەجری خوی لەشیوەی ئیجازەی لە باربردنی منالدا وەربگریتەوەو برواو ئیتر كاری بەسەر مەسەلە كومەلآیەتی، مەعنەوی،

بروا ناكەم لە سوشیالیزمدا (بە تایبەت لە سوشیالیزمدا) كچیكی دوازدە سالە ناچار بە منالبوون یان هەر كاریكی تر بكریت. دووەم، دەبی بە باش كردن و پەرەپیدانی شیوازەكانی مەنعی حەمل، ئاموزش (تعلیم)ی جنسی، پەرەپیدانی مافەكانی منالآن و بردنەسەری حورمەتیان، خەبات لە دژی ئەخلاقیاتی دواكەوتووانە و دەمارگیری نەزانانەی ناكوك لەگەل روشنبیری جنسی‌ی گشتی و كونترولی ئازادانەی كەسەكان بەسەر پەیوەندیە جنسیەكانی خویاندا و، دەبی بەم جورە شتانە بەشوین وەلآمی واقعی‌یەوە بین. دەبی كاریك بكریت كەنەك تەنها تین ایجرەكان، بەلكو هەر كەسیك كە نایەویت حاملە بیت، بتوانیت حاملە نەبیت. ئایا ئەمە لە رووی عەمەلی و زانستی‌یەوە لە توانادایە؟ بە رای من گومانی تیدا نیە. داهینان و باش كردنی شیوازەكانی (منع) لە كومەلگای دژە ژنی هاوچەرخدا وەكو پیویست بایەخی پی نادری. ئەگەر یەك لە دەهەزار بەشی بودجەی ئەو تویژینەوانەی كە بو پەرەپیدانی تەكنەلوژیای جەنگی و جاسوسی تەرخان ئەكری، بو ئەم مەسەلەیە خەرج بكرایە تا ئیستا شیوازەكەیان دوزی بووە. دیسانەوە دەگەرییەنەوە بو جیگای یەكەم: ئایا لە بەین بردنی كورپەلە لە سكی دایكی‌دا كاریكی ناخوش‌و تالە یان نا. ئایا دەنگیك لە دەروونی رەخنەگری ئیمەوە بە ئەو دەلیت" :بریا ناچار بە ئەنجامدانی ئەم كارە نەبووینایە"، یان نا؟ ئەگەر بەلی، ئەوا ئەو كاتە هەول و كوشش لە پیناو بنیاتنانی كومەلگایەكدا كە ئینسانەكان لەویدا ناچار بە منال لە باربردن نەبن، تەنها ریگای ئینسانی‌ی و شەرافەتمەندانەی پیشكەوتنە. بەلآم كەسیك كە لەباربردنی منال وەكو عملیاتی لەوزەتین سەیر دەكات و توانای درك كردنی قوولی‌ی مەسەلەكەو تالی‌و گیژاوە ئەخلاقیەكەی نیە بو ئینسانە بی‌ئەژمارەكان و نەوە جیاجیاكان، بیگومان بەم خەباتە بیگانەیە.

سورە یا شە هابی :بەرنامەی حیزب لە رووبەروو بوونەوەی نیوان دوو قوتبی "پروچویس" و "پرولایف" دا لە كام لا قەرار ئەگری، وە بەگشتی ئەم قوتب بەندیە چون هەلئەسەنگینی؟

مەنسور حیكمەت: بوچوونیكی تا رادەیەك باو كە بەتایبەت لە ناو كورو كومەلە تازە فیمینیستە ئیرانیەكاندا لە دەرەوەی وولآت هەیە، ئەمەیە كە گوایە پروچویسەكان لایەنگری لە باربردنی منالن‌و پرولایفەكان مخالفی ئەمەن. مەسەلەكە بەم شیوەیە نیە . باسەكە لەسەر قانوونی بوون یا نەبوونی لە باربردنی منالە، نەك لەسەر باش بوون و خراپ بوونی ئەم كارە. پروچویسەكان لە هەمان كاتدا كە زوریك لەوان مخالفی كرداری لە باربردنی منالن، دیفاع لە قانوونی بوونی لە باربردنی منال ئەكەن. هەلویستی حیزبی كومونیستی كریكاریش دیفاع كردنە لە قانوونی بوونی لە باربردنی منال. لەرووی حقوقی‌یەوە ئەوەی كە لە بەرنامەی حیزبدا هاتووە، ئاوات‌و ئامانجی

باڵای بزووتنەوەی پروچویسە لە وولاتیکی وەکو ئەمریکادا کە تا بیست سالی تریش شانسی بەدەست هینانی ئەم خواستانەیان نیەو لە زوریك لە وولاتە ئەوروپاییەکانیشدا هیشتا تحقیق نەبووە. لە بەرنامەی ئیمەدا لە باربردنی منال تا ١٢ هەفتەیی ئازادو قانوونیە. برباردان بەتەواوی لە دەستی ژن خویدایە، نەك هیچ کەسیکی ترو ژن پیویستی بە تەبریرو بەلگە هینانەوە بو هیچ ناوەندیکی پزیشکی و ئیداری نیە. لە باربردنی منال بە خورایی‌یەو پیویستە لە کلینیکی مجهزدا ئەنجام بدریت. وەدیهاتنی خواستیکی لەم چەشنە تەنانەت لە خەیالی بزووتنەوەی فیمینیستی ئەمریکاشدا جیگای نا بیتەوە. لە رووی حقوقیەوە چاودیری خارجی‌ی لە ئەوروپا و ئەمریکادا بەرنامەی حیزبی کومونیستی کریکاری وەکو دەقیکی پروچویس دەستەبەندی دەکات، چونکە خوازیاری ئازادی لە باربردنی مناڵە. بەلام خودی ئەم ناو لینانە پروچویس (لایەنگری هەلبژاردن) و پرولایف) لایەنگری ژیان) ری‌لی ونکەر و دعائی‌یە. لە ئەمریکا کە لانکی سەرەکی ئەم قوتب‌بەندیەیە بەشی پرهات و هاوار و میلیتانتی بزووتنەوەی پرولایف لە گروپە راست‌و محافەزەکارو مەزهەبیەکان پیکهاتووە کە لە واقعدا بچوکترین ریزو احترام بو ژیان دانانین. ئەمانە لایەنگرانی سزای ئیعدام‌و بەرین کردنەوەی مەودای ئەم سزایەن بو تازەلاوان. لایەنگرانی هەمیشەیی سیاسەتە میلیتاریستی‌یەکانی ئەمریکان. لەبنەرەتەوە کونەپەرست، نەژادپەرست‌و دژی خارجی‌و دوژمنی هەژارانن. خەلکی ئەمریکا لە ژیر دەستی ئەمانەدا بەبەردەوامی لەژیر باری هەژاری‌و نەخوشی‌دا تواونەتەوەو دەتوینەوە. لەو لاشەوە رەمزو لانکی سەرەکی بزووتنەوەی پروچویس، لایەنگری هەلبژاردن، حیزبی دیموکراتی ئەمریکا و ئەمسالی وەك کلنتونە کە هەر ماوەیەك بەر لە ئیستا هیرشیکی بی‌شەرمانەی فراوانیان لە دژی دایکانی بی میرد وەری خست‌و چوار ملیون منالی ئەمریکایی یان مەحکوم بە مال بەکولی‌و بەدخوراکی‌و ژیانی ژیر خەتی هەژاری کرد. گالتە جاریە کە ئیجازەی لە باربردنی منال بە مافی هەلبژاردن ناو لی دەبەن. ئەمە دوایین هەلبژاردنی هەر ئینسانیکە. ئەمانە پیشتر هەلبژاردنی خوشگوزەرانی، هەلبژاردنی یەکسانی کومەلایەتی و پیشەیی ژنان، هەلبژاردنی کارکردن و بەردەوام بوون لە خویندن، هەلبژاردنی ئاسایشی ئابووری‌و حورمەتی کومەلایەتی، وە تەنانەت هەلبژاردنی پەیوەندی جنسی سالم‌و پاریزراویان لە ژنان زەوت کردووە، دواتر لەسەر لیواری کەوتنە خوارەوەدا ئەم هەلبژاردنە دەدەن بەو کە لە نیوان فریدان‌و خوفریدانەخوارەوەدا سەرپشکی دەکەن. بەراستی ژنیك کە لە باربردنی منالەکەی "هەلئەبژیری" دەبی چەندە لە بەرامبەر ئەم هەموو هەلبژاردنەدا کە کومەلگا خستویەتیە بەردەمی دلخوش و سوپاس گوزاربیت! لەبەر ئەمە ئەگەر لە من بپرسن خوم بە پروچویس پیناسە ناکەم. ئەمە ناو لینانیکی ریاکارانەو فریودەرانەیە. من خوم وەکو لایەنگری قانوونی بوونی لە باربردنی منال تا دوازدە هەفتەیی و مخالفی کرداری لە

بە ئارەزووی خوم دەستەیەکی دادوەری کە لە ئەمریکا دەنگ بە تاوانبارکردن یا ئیعدامی تاوانباریك دەدات، بە قاتل دابنیم. چونکە کومەلگا، وە بیگومان خودی ئەوان ، ئەم پیناسەیەیان بو کارەکەیان نیە. ژنیك کە دەست بو لە باربردنی منال دەبات بەیەقین لە روانگەی خویەوە کورپەلە بە ئینسانیك، یاخود بە ئینسانیکی تەواو دانانیت وە لە فەرهەنگ و یاسای کومەلگاوە تصویریکی خراپ لەسەر کرداری منال لە باربردن وەرناگری.

بەهەرحال هەروەك ووتم ئیمە منال لە باربردنمان بەقەتل و تاوان ناو نەبردووە، وە خوازیاری قانوونی کردنی لە باربردنی منالین تا رادەیەکی فراوانتر لەوەی کە لە یاساکانی ئەمەریکا و ئەوروپای روژئاوادا هەیە .بەلام ئەمەی کە کورپەلە قوناغیکە لە ژیانی‌ئینسانیکی دیاریکراو کە هەر ئیستا پی‌ی ناوەتە ناو ژیانەوە حەقیقەتیکی حاشا هەلنەگرە. ئەگەر ئەم حەقیقەتە ئەبیتە مایەی ئازاردانی ویژدانی کەسیك لە منال لەباربردندا، خەتای ئیمە نی‌یە .ئەو چاوەروانی‌یەی کە ئیمە لە پیناوی مرتاح کردنی چمیری کەسانیك دا کە نیازی لە باربردنی منالیان هەیە ئەم راستیە لە فکرماندا بسرینەوەو بو نموونە وانیشان بدەین کە (حاجی لەقلەق) کورپەلەَ ئەهینیت، زیادە رەوی‌یە.

سورەیا شەهابی :لە هەندی وولات، بو نموونە لە بەریتانیادا، بەخشینی ئیجازەی لە باربردنی منال سیردراوەتە دەستی پزیشك تا لەسەر بنچینەی تەشخیصدانی سەلامەتی‌ی جسمی‌و نەفسی دایکەکە ئەم ئیجازەیەی پی‌بدات‌و ئەمەش بووەتە مایەی نارەزایەتی زوریك لە پزیشکان. لە بەرنامەی حیزبی کومونیستی کریکاریدا ئیجازەی لە باربردنی منال سپیردراوەتە دەستی دایك. "ئیجازەی پزیشك" یا"بریاری دایك"؟ ئایا ئەم بەرامبەرکی‌یە هیچ جیگایەکی لەبەرنامەی حیزبدا هەیە .مەبەستم ئەوەیە کە ئایا سپاردنی ئیجازەی لە باربردنی منال بە ئیجازە پیدانی پزیشك، هیچ جیگایەکی هەبوو لەباسەکانی پەیوەست بە لەباربردنی منال لە بەرنامەی حیزب دا، وەئەگەر نەیبوو بوچی؟

مەنسور حیکمەت: مەقولەی ئیجازەی پزیشك، تەنها بو لە باربردنی منال لە دوای دوازدە هەفتەی‌یەوە نەبی، سەرەتا لە نووسینی دەقی بەرنامەدا مەترەح نەبوو، چونکە رووی مەسەلەکە بەو جورەی کە بە واقعی لە هەموو وولاتەکاندا هەیە، هەلبژاردن‌و بریاردان لەدەستی ژن‌دایە. بزووتنەوەی قانوونی کردنی لە باربردنی منال، بزووتنەوەیەکە بو دانی ئەم مافەو ئەم هەلبژاردنە بەژن. باسی تەشخیصدانی پزیشك دەربارەی مەترسی ئازاری جسمی و نەفسی حاملەبوون بو ژنان، ریگایەکە کە لە هەندی ولاتدا هەولیان داوە لە باربردنی منال بەعەمەلی قانوونی بکەنەوە بەبی‌تەوەی کە بەرەسمی دان بە

باربردن دەناسینم.

سورەیا شە هابی :بەرنامە داواکاری قانوونی کردنی لە باربردنی منالە هەتا ١٢ هەفتەیی. ئەم سنووری ١٢ هەفتەیی‌یە و چونیتی دیاریکردنی‌و فاکتەرەکانی دیاریکردنی باسیکی زوری بەدوای خویدا هیناوە. هەندی کەس وا تصور دەکەن کە رەنگە لە روانگەی بەرنامەوە تەنها لەم تەمەنەدا ئەتوانری کورپەلە بە ئینسان دابنریت، وە لەبەر ئەمەیە کە لە باربردنی کورپەلە لەم تەمەنە بە دواوە - جگە لە هەندی حالەتی استسنائی کە بەرنامە دەستنیشانی کردوون - بە غەیرە قانوونی دادەنیت. ئەمەوی بلیم کە سەبارەت بە تەمەنی کورپەلەیەك کە ئەتوانری لەباربری تیگەیشتنی جوراوجور هەیە. هەندیك واتی دەگەن کە لەبەرئەوەی پیش ئەم تەمەنە کورپەلە بە ئەندازەی پیویست کامل نەبووەو ناتوانیت سەربەخو لە لەشی دایك بژی، بە ئینسان ناژمیردریت.

مەنسور حیکمەت: باسی دوازدە هەفتەیی لە بەرنامەی ئیمەدا هیچ پەیوەندیەکی بەساتی دەستپیکردنی ژیان، یاخود توانای دریژەدان بەژیانی کورپەلەوە نیە لە دەرەوەی رەحمدا (کە بو بریك کەس بەساتی سەربەخو بوونی هەویەی کورپەلە لە دایك دائەنری .(دواتر دیمەوە سەر ئەم خالآنە. ئاشکرایە کەسیك کە وەکو ئیمە کرداری لە باربردنی منال خوی لە خویدا بە غەیرە ئینسانی دەزانی‌و وەکو ناچاری‌یەکی کومەلآیەتی و شەریکی ئەهوەن تر دیفاع لە قانوونی بوونی دەکات، مەیلی بەلای ئەوەدایە کە ماوەی لە باربردنی منال هەرچی کەمتر بکریتەوە .لە لایەکی تریشەوە پیویستە قانوون بە عەمەلی بو ژنان ری‌نیشان‌دەر بیت و شتیکی فورمالی نەبیت. لە روانگەی پزیشکی و جسمی‌یەوە پیویستە فرسەتی دەستنیشانکردنی حاملەبوون و بریاردان و بەرنامە دانان بو ئەم کارە هەبیت . واقعیەت ئەمەیە کە لە روانگەی پزیشکی‌یەوە لەباربردنی منال بەر لە کاتیکی دیاریکراو ناعەمەلی و تەنانەت خەتەریشە. بەم جورە دەبی مولەتەکە هەم یە ئەندازەی پیویست کافی بیت وە لە هەمان کاتیشدا بە گویرەی ئیمکان محدود بیت. رووی مەسەلەکە بو ئیمە، کە مکردنەوەی مولەتی لە باربردنەکەیە تا ئەوپەری، بە لەبەر چاوگرتنی هەل و مەرج و توانایی‌یە پزیشکی و کومەلآیەتیەکان . ئیمە لەدیاریکردنی موهلەی ریگە پی‌دراو بو لەباربردنی منال تەشخیصی خومان نەکردووەتە معیار. بەلکو هەر لەم دنیا بورژواییەدا تەماشای نموونە ئینسانی ترو دلسوزترەکانمان کردووە و ئەم ژمارەیەی خومان لەویوە هیناوە. لە ئەسکەندنافیا مولەت ١٢ هەفتەیە) لە هەندی بەشی بلوکی روژهەلاتی پیشووشدا مولەت هەر تا دوازدە هەفتەیی بوو. لە ئەلمانیا، نەمسا، بەلجیك و یونان، ئیسلەندە و بریك وولآتی تریش هەروایە). ئیمەش هەر ئەمەمان بە معیار وەرگرتووە. وا دەرئەکەوی کە لە وولآتانی ئەورووپای باکووردا نارەزایەتیەکی بەرچاو لە دژی ئەم موهلەیەو بە قازانجی زیادکردنی لەئارادا نی‌یە. وادیارە ئەشی ئەم مولەتە

دنیایەدا خەریکن یەکتری لە مافی ژیان مەحروم دەکەن .سەربازیك کە لە جەنگدا ئینسان دەکوژیت، ئەندامیکی دەستەیەکی دادوەری کە دەنگ بەحوکمی اعدامی کەسیك دەدات، پزیشکیك کە لەرووی سوزو بەرزەیی و مهرەبانی‌یەوە مەرگی نەخوشیك پیش دەخات کە لەسەرەمەرگدایە .دەولەتیك کە ویرای ئاگاداریی دەقیقی لەوەی کە ئاماری مردن چەندە دەچیتە سەرەوە، بیمە (چمان)ی صحی کەم دەکاتەوە. کەسیك کە دابین‌کردنی مەرجەکانی سەلامەتی محگەی ئەتومی کەم دەکاتەوە، لەگەل ئەوەشدا کە دەزانیت ئەمە ئاماری سرگانی خوین لە ناو منالآنی ئەو دەورو بەرەدا دەباتە سەرەوە. سەروك کوماریك کە حوکمی بومبارانی جیگایەك دەردەکات، پارتیزانیك یا تیرورستیك کە بومبیك ئەنیتەوە، ئەمانە هەر هەموویان ئاگاهانە لە کوشتنی ئینسانە واقعی‌یەکاندا بەشداری دەکەن .بەلآم کومەلگا مەرج نی‌یە هەموو ئەم کارانە بە قەتل‌و ئەنجامدەرانیشیان بەقاتل بژمیری. تیروانینی شەخسی‌ی ئیمە ئەکری لەگەل تیروانینی کومەلگادا جیاواز بیت. تیروانینی شەخسی‌ی ئیمە ئەکری پشتی بە مەدەئیکی ئینسانی‌ی موتلەقی ئەوتو بەستبی کە هیچ تەفسیرو ئەملاوئەولایەك هەلنەگری. تیروانینی کومەلگا بو ئەوەی کە تاوان چی‌یە، نیسبی‌یە و لە رووی میژووی‌یەوە مەرجدارەو لەگوران‌دایە. زەمانیك بوو کە کوشتنی منالِو هاوسەر لەلایەن پیاوەوە بە تاوان نەئەژمیردرا. جەنابی ئیبراهیمی خلیل لە ئیسلام و یەهودیەت دا بریاربوو لە روژی رووناکدا کورەکەی خوی لە عملیاتیکی درندانەی خواناسیدا سەر ببریت کە خوشبەختانە وەکو سیاوش مدرسی دەلیت لە ئاخرین لەحزەدا ئاشکرادەبیت کە خواوەند گالتەی کردووەو مەبەستی تەنها تاقی کردنەوەی ئەو بووە. هەر لەم دنیایەداو نەلە رابردوویەکی زور دووریشدا کوشتنی دیلەکانی شەرو کویلەکان تاوان نەبوو، هەتا سالآنی حەفتاکانی هەر ئەم سەدەیەی ئیمە، هەلواسین‌و لەسیدارەدانی رەشەکان لەلایەن نەژادپەرستە سپی‌یەکانەوە لە ئەمریکا بە قتل حیساب نەدەکرا. کەسیك بە هوی کوشتاری هیروشیماو ناکازکی‌یەوە) ترومن) ی بە قاتل نەژماردووە. لە ئەمریکا کتیبخانە هەیە بەناوی ئەم بەشەرەوە. تیروانینی ئەخلاقی و حقوقی کومەلگا بو کردەوە یەك رەنگدانەوەی حەساسیەتی مەعنەوی و عاگفی کومەلگایە بەرامبەر بەو کردەوەیە لەو سەردەمە تایبەتەدا. ئەم حەساسیەتە تەنانەت لە یەك دەورەیەکیشدا لە قەلەمرەوە (ناوچە) فەرهەنگی‌یە جوراوجورەکاندا جیاوازە. ئەم حەساسیەتەو ئەم کاردانەوە ئەخلاقی و عاگفی‌یە، وە بیگومان ئاکامە حقوقیەکانیشی، ئەبەدی نیە و گورانکاری بەسەردا دیت. زوریك لە کردار و شیوازەکانی ئەمروی ئیمە نەوەکانی دوای ئیمە بیزیان لی‌دەکەنەوە. بەلآم ئەم ئالوگورە لە مەعریفە و تیروانینی عاگفی کومەلگا بو مەسەلەکان پیویستە بە شیوەیەکی واقعی و لە ماوەی چەند نەوەیەك لە ئینسانە واقعی‌یەکاندا رووبدات. من زور بەتوندی مخالفی سزای ئیعدامم، بە بروای من سزای ئیعدام لە ناوەروکدا ئینسان کوژی‌یەکی عمدی‌و نەخشەمەندانەیە. بەلآم ناتوانم

١٢ هەفتە بیتو ئیتر هەلگرتنی قورساییو لە باربردنی نهینیی لە ئارادا نەمینیو بگەین بە هاوسەنگی یەكی سیاسی لە نیوان خواستی ئازادی لە باربردنی منال و حمایەی هەرچی زیاتر لە كورپەلە. بوچی كەمتر نەبیت، لەبەرئەوەی ئیمە هیچ لیكولینەوەیەكی ئاماری و تەحلیلیمان نیە لەسەر ئاكامەكانی كەمكردنەوەی موهلە لە ١٢ هەفتەوە بو ١١ هەفتە، وە لە هیچ قسەو باس و دیالوگیكی كومەلآیەتیدا عملی بوون و كارسازبوونی ژمارەیەكی كەمترمان نەسەلماندووە. لەئیستادا وەسائلی ئەم كارەمان لەبەردەستدا نیە. بەم پیٍیە پەنادەبەین بو بچووكترین ژمارەیەك كە وولآتیكی سەرمایەداری كە بەواقعی وجودی هەیە بە دەستیەوە دابیت .ئەگەر كەسیك بلیت بوچی ١٣ هەفتە وە یان زیاتر نەبیت، ئەو كاتە وەلآمی من ئاوا دەبیت: ئەگەر دوازدە هەفتە بو كومەلگای سوید باش و عەمەلیە ئەوا بو بەرنامەی ئیمەش باشە. ریگا بدەن ئەوانەی كە ئەیانەوی موهلەكە زیاد بكەن بەلگە و رەخنەكانی خویان نەك لەبەرامبەر بەرنامەی ئیمەدا، بەلكو لەبەرامبەر سیستمی باو لە ئەسكەندنافیادا بەیان بكەن، ئیمەش گوی دەگرین و ئەگەر حەقانیەتیك لەم خواستەدا هەبیت حەتمەن دركی ئەكەین.
دەربارەی ساتی دەستپیكردنی ژیان و ساتی سەربەخویی ناسنامەی كورپەلە لە دایك، بیگومان من تەنها دەتوانم رای شەخسیی خوم بلیم . ئاشكرایە كە بەرنامەی حیزبیك شوینی ئەم رادەربرینانە نیە. لە روانگەی بیولوژیكەوە ساتی دەست پیكردنی ژیانی ئینسانیكی تازە بەبروای من لەحزەی دەستپیكردنی حاملە بوونە. وواتە كاتیك كە كلیلی رەوتیكی تازەی بیولوژیكی بادەدریت و دابەشبوونی خانەیی دەست پی دەكات. ئەمە خالی سەرەتای پەیدابوونی ئینسانیكی تازەو دیاریكراوە. خویندنی بالآو دكتورای بیولوژی ناوی بو ئەوەی كەسیك لەوە تیبگات كە دوای حاملەبوون ئەگەر گیروگرفتیك روونەدات ئەم رەوتە بە ئینسانیكی دیاریكراو لە دەرەوەی رەحمدا كوتایی پی دیت. ئەمەی كە چەند روژیك لە تەمەنی ئەم ئینسانە لە ناولەشی دایكی گوزەراوە كە قەومەكان تەنها بەچاو (عین المجرد (ناتوانن ببینن شتیك لە پەیوەند بە خالی دەستپیكردنی ئەم ژیانەوە ناگوریت. ئەم تصورەی كە لە لەحڤەیەكی قوناغیكی تایبەتیدا رووحی ئینسانی لە ناو وجودی ئەم كومەلە خانەیەدا چینراوە، لەوە دلخوازانەترو مەزهەبی ترە كە بكری قبول بكریت. بەلآم هەروەكو ووتم بەرای من باسی دوازدە هەفتەیی پەیوەندی‌یەكی بەم پرسیارەوە نیە. لە هەر شوینیكدا ئەم رەوتە بپچریت، رەوتی گەشەی ئینسانیكی تازە پچراوە. راستە، ئەوەی كە ئەم كورپەلەیە لە چ قوناغیكدا دەست و قاچ و سەرو دلی بو پەیدا دەبیت) كە زور بەر لە ١٢ هەفتەیی‌یە) بە شیوەیەكی تەبیعی قورسایی ئەخاتە سەر زەینی هەر ئینسانیك. بە بروای من هەر لەبەر ئەمە پەرەسەندنی شیوازەكانی وینەگرتن كومەك بە خەلك دەكات كە لیك دانەبراوی قوناغە سەرەتاییەكانی تەمەنی ئینسان ببینن‌و زیاتر هەستی پی‌بكەن‌و روژ بە روژ لە باربردنی منال لەلایان ببیتە كرداریكی تالترو

كاریگەری خراپ لەسەر مەوقعیەتی ئابووری و كومەلآیەتی و پیشەیی‌و مەعنەوی ژنان لە كومە لگاو لە خیزاندا دانە نیت و مندالداری ببیتە هە لبژاردنیكی ئازادو بەرنامەریژی‌كراوی خەلك و رووداویكی دلخوشكەر لە ژیانی ئەواندا. قانوونی بوونەوەی لە باربردنی منال كولەكەیەكی سیاسەتیكی هەمەلایەنەیە بو وەدیهینانی ئەم ئامانجە و پیویستە وەكو بەشیك لەناو ئەم كولیەتەدا سەیر بكری، نەك وەكو هەنگاویكی تاقانەو سەربەخو.

سورەیا شەهابی :بەرنامەی حیزب لە باربردنی منالی بە "لە ناو بردنی عەمدی‌ی كورپەلەی ئینسانی" لەقەلەم داوە، وە خوشت لە قسەكانتدا ئاماژەت بو ئەوە كرد كە لە باربردنی منال لە هەر تەمەنیكدا بیت "بچرینی رەوتی گەشەی ئینسانیكە كە عومری خوی دەست پیكردووە". كەسانیك لەم پیناسەیە ئەم ئەنجامگیریە دەكەن كە ئەنجامدانی لە باربردنی منال لە دیدگای بەرنامەی حیزبەوە تاوانەو ئەو دایكەی كە بریار لەسەر ئەنجامدانی كاریكی وا دەدات دەكەویتە خانەی تاوانباریكەوە كە قەتلی عەمدی ئەنجام داوەو ئەمەش بی ئینسافی‌یە!
مەنسور حیكمەت: قسەیە كە لە باربردنی منال بچراندنی رەوتی گەشەی ئینسانیكە كە ژیانی خوی دەست پیكردووە، لەگەل ئەم ئیدعایەی كە دایك قتلی عمدی كردووە یا تاوانیكی ئەنجام داوە، ئاسمان‌و ریسمان لیك دوورن. لكاندنی ئەم دووانە بە یەكەوە نەنیشانەی هەولی دلسوزانەیە بو تیگەیشتنی مەسەلەكەو نە تەبلیغیكی كاریگەرە لە دژی فورمولبەندی‌یەكەی بەرنامەی ئیمە. ئەمە خودزینەوەیە لە ئەسلی باسەكە. بەرای من كەسیك كە لە باربردنی منال لە رووی مەبدەئی‌یەوە بە كاریكی بی عەیب دادەنی پیویستە هەر ئەمە بلی‌و بەسەراحەتیش بەرگری لی بكات. بە خو اتهام كردن لەقسەی خەلكانی ترەوە و دواتر خو گیڤكردنەوە جوابی مەسەلەكە نادریتەوە. سەرەنجام ئەم جورە نارەزایەتیە یەك شت دەگەیەنی: مانای ئەم نارەزایەتیە ئەمەیە كە ئەگەر روژیك بو ئەم رخنەگرە بسەلمینریت كە منال دریژكراوەی تەبیعی‌ی كورپەلەیەو كورپەلەش سەرەتای ئیلزامی‌ی ئینسانیكە، ئەو كاتە خودی ئەو لە باربردنی منال بە قتل و تاوان دادەنیت وە ئەمە بو لایەنگریكی لە باربدرنی منال ناتوانیت هەلویستیكی مەحكەم بیت.
هەر چونیك بیت، بە بروای من ناوبردنی منال لەباربردنَ بە تاوان یا قتل" لە چوارچیوەیەكی زەمەنیدا كە لە یاساكانی ئەمروی ئەوروپادا باوە "راست نیە چونكە تاوان و قتل مەقولەیەكی حقوقین و پیناسەیەكی كومەلآیەتیان هەیە نەك شەخصی. هەر كەسیك پیویستە لە چوارچیوەی‌نەریت‌و سوننەتەكانی كومەلگای هاوچەرخی خوی دا داوەری لەسەر بكریت. كومەلگا هەموو شكلەكانی لەناوبردنی ئینسان لە سەردەمی ئیمەدا بە قتل ناونابات. واقعیەت ئەمەیە ئینسانەكان بەگەلیك شیوازی جوراوجور لەم

ناخوشتر. بەلاّم لە باسەکەی ئیمەدا سەبارەت بە موهلەی ١٢ هەفتەیی ئەم فاکتورانە دەوریان نیە. لە باربردنی منال لە ٦ هەفتەیی و ٩ هەفتەییشدا لە ناوەروکدا هەر هەمان واقعیەتە. پچرینی رەوتی گەشەی ئینسانیکە کە عومری خوی دەست پیکردووە.
مەوزوعەکەی تر، واتە باسی سەربەخویی کورپەلە لە دایك، باسیکی بەتەواوی حقوقی یە کە موری سیستمی حقوقی سەردەمی مالکیەت و میحوەربوونی فەردی پیوە دیارە. لە روانگەی ماددیەوە، لە روانگەی توانای مانەوەوە، ئیمە تەنانەت لە دەرەوەی رەحمیشدا لە یەکتری سەربەخو نین. کاتیك کەسیك بە تەنهایی دەکەویتە کیو و بیابان یان جزیرەیەك، دەچن بە هانایەوەو "رزگاری" دەکەن‌و ئەیگیرنەوە بو ناو کومەلگای ئینسانی. باسی سەربەخویی لە دایك، لە واقع دا باسی سەربەخویی هەویەی حقوقی کورپەلەیە لە دایك نەك توانای مانەوەی بەبی دایك، کە ئەتوانیت بەپی‌ی تەکنەلوژیایەك کە هەیە گورانی بەسەردا بیت. کومەلگای سەرمایەداری تاکە کەسی بە یەکەی پایەیی بو پیناسەکردنی ماف دیاری‌کردووە. فەرز ئەمەیە کە لەو ساتەوەی کە کورپەلە سەربەخو لەدایك تەعریف بکریت، ئیتر وەکو ئینسانیك دەبیتە خاوەنی مافە فەردی‌یەکانی خوی. ئەو کاتە لەم سیستمە حقوقی‌یەدا، مافەکانی دایك‌و کورپەلە وەکو دوو فەردی جیا لەیەك لەنیو یەك قەلەمرەوی مکانی‌و جسمی‌ی هاوبەشدا، لەگەل یەکتر ناکوکی پەیدا دەکەن. بو نموونە ئەگەر کورپەلە ئینسانیکی تر بیت ئەوکاتە لە ناوبردنی لە دیدگای یاسای ئەو کومەلگایەوە بە قتل النفس دەژمیردریت. ئالیرە دایە کە ئەم زهنیەتە دەبی بگەری‌و لەحزەی سەربەخویی بدوزیتەوە. یەکیك کە خوی بە مودافعی مافەکانی ژنان دەزانیت دەبی ریك وەکو محامی‌یە زور زان‌و فیلبازە ئەمرکاییەکان لە دەعوا مالی‌یەکاندا، ساتی سەربەخویی کورپەلە دوابخات‌و لەساتی لەدایك بوونی نزیك بکاتەوە: کورپەلە" بەشیکە لە لەشی دایك"، ژن ئازادە هەرچی‌یەك لە "لەشی خوی" بکات. زەمانیك بوو کە کوشتنی منال بەرلە ناوك برین بە قەتل نەئەژمیردرا، چونکە هیشتا کورپەلە بە بوونەوەریکی " سەربەخو" حساب نەدەکرا . بەهەرحال ئەمانە فورمولبەندی بالیکە. بالی بەرامبەر کە خوی بە محامی کورپەی لەدایك نەبوو دادەنی بە پیچەوانەوە ئەوە بە ئەرکی خوی دەزانی کە ساتی سەربەخوبوونی منالەکە بباتە پیشترەوە و توانای کورپەلە بو هاتنە دەرەوە لە رەحم و راوەستان لەسەر پی‌ی خوی بسەلمینی. بە بروای من کلی چوارچیوەی ئەم باسە نابی قبوول بکریت. بوچی بەشەریەت ناتوانی ئەم بروسە شکودارو سەرسورهینەرە و کلیەتی ئەم دیاردەی حاملەبوون‌و لە دایك بوونە وەکو شکلی کونکریتی پەیدا بوونی ئینسانیکی تازە سەیربکات و سەرتاپای واقعیاتی ئەم پروسەیە بە لیك هەلپیکراوی قبول بکات. بوچی دەبی فورمولی ناکوکی نیوان دایك و کورپەلە، مشت و مر سەبارەت بە سنوورەکانی خاوەنداریتی هەردوولا بەسەر خانەکانی رەحم و کورپەلەدا قبوول بکریت؟ بوچی دەبی درکی ئینسان دەربارەی دیاردەیەکی ئاوا

ماددی و مەعنەوی‌یە لەوان، وە یەکیك لە کارەکانی ئەم ئورگانانە هەولدانە بو هاندانی دایکان تا منالەکانیان لەبار نەبەن و مافەکانی دایك و منال و ئەرکەکانی دەولەت و کومەلگایان بو روشن بکەنەوە بەرامبەر بەوان .ئەوە شتیکی چاوەروان کراوە کە ریژەیەك لەو ژنانەی کە دەچن بولایان ئامادەبن واز لە منال لە باربدرنەکەیان بهینن. من ئەو تخمینە ئاماریەی تو لە ئاکامەکانی یاسایی بوونەوەی منال لە باربردن بە موحتەمەل نازانم.
دووەم: هەروەکو ووتت بەرنامەی ئیمە بە تەنها باس لە قانوونی بوونەوەی لە باربردنی منال ناکات، بەلکو کومەلیك هەنگاوی دەم‌ودەست‌وحەیاتی تیدایەبو سالم‌و پاریزراو کردنی پەیوەندی جنسی‌و بەرین کردنەوەی بە کاربردنی پیداویستی‌بەکانی (منع). ئەوەم قبولە کە گورینی پەیوەندی جنسی ئازادو سالم‌و پاریزراو بە بەشیکی جیگیرو سەلمینراوی فەرهەنگی کومەلگا حەتمەن کاتی دەوی. بەلاّم چەند بەرابەر کردنی بەکارهینانی وەسائیلی (منع)و کەلك وەرگرتنی زیاتر لە کاندوم و ئای.یو.دی((I.U.D، کاتیك کە دابین کردنی خورایی ئەمانە ببیتە سیاسەتی دەولەت، کاتیکی زوری ناوی. ئەکری ئاماری حاملەبوونی نەخوازراو بەخیرایی بهیتریتە خوارەوە. کاتیك قسە دیتە سەر بەرقەرار کردنی شیواز و معیارو نەریتە مودیرنەکان لە ئیراندا، زور کەس دەستبەجی تصویری گوندنشینە دوورەکان لە خەلکی ئیران بەدەستەوە دەدەن‌و نالەیان لی بەرزدەبیتەوە کە خەلکی "فەرهەنگی ئەمەیان نیە". بەلاّم ئیران بەگشتی کومەلگایەکی شاری‌یە، زوربەی ئەم خەلکە لاوانیکن کە دەچنە قوتابخانەو تەنانەت ئەگەر دانیشتوانی دیهاتە دوورەکانیش بن، بیرو هوشیان بەلای شارو ئەلگو هاوچەرخەکانی ژیانەوەیە. خەلکی ئیران "میللەتی "روژنامەی "توفیق" و "ئوممەتی" جەماعەتی خومەینی نین. ئەندامی کومەلگایەکی سەرمایەدارین لە دوا دوایی سەدەی بیستەمداو لە کورەی گورانگاریە فەنی و اتصالاتیەکانی ئەم سەردەمەدان. کەمپینی ئاموزشی جنسی و پەرەپیدانی وەسائیلی منع لەئیراندا، بەرای من لە ئاستیکی زور بالأدا دەچیتە پیشەوە. هەلبەتە دەبیت واقعیەتیك لە بەر چاو بگیریت .ئەم کارە بەبی خەباتیکی لیبراوانە لە دژی ئیسلامیەکان و کونەپەرستان عەمەلی نی‌یە. رەوتیك دەتوانی ئەم بەرنامەیە بەدەستەوە بگریت کە لە رووی سیاسیەوە پابەندی خەباتیکی لیبراوانە بیت لە دژی دەمارگیری دینی و کونەپەرستان. وە ئەمە بەرلە هەر کەسیك کاری چینی کریکارو کومونیستەکانە.
بەهەرحال کەمکرنەوەی حالەتەکانی لە باربردنی منال لە گرەوی دوو فاکتەری سەرەکیدایە. یەکەم، بەرەگرتنی پەیوەندی جنسی سالم‌و پاریزراو و دەست راگەیشتنی هەمووان بە ئیمکاناتی خورایی و مناسبی منع‌و، دووەم، خەبات لە دژی پیاو سالاری و دژەژنی نەك تەنها لە ئەفکاردا بەلکو لە علاقات و پەیوەندی‌یە ئابووری و کومەلأیەتیەکاندا، بە جوریك کە حاملەبوون و منال بوون و دایکایەتی بچووکترین

بنەرەتیو ئەبەدی و ئەزەلی لەسەر بنەمای مەقولاتیکی ئاوا دەورەیی و گوزەرا (عابر)، لە چەشنی خاوەنداریتی و تیوری لیبرالی فەردیەت دابمەزریت؟

سورەیا شەهابی :هەندی کەسی تر- بەتاییەت بەشیك لە فیمینستەکان- حیزب بەوە تاوان بار دەکەن کە لەبەرئەوەی کە کورپەلە بە ئینسان دائەنیت، سەرەنجام دەبی وەکو مەزهەبیەکان سپیرم -وە نەك سپیرم و ئوڤول (هیلکە) هەردووکیان- هەم بە پیروز بزانیو هەم بە سەرچاوەی ژیان! ئەمانە ئەو ئەنجامگیریە دەکەن کە کەواتە بەپیی تیروانینی بەرنامە، لە بنەرەتدا دەبی بەرنامە مخالفی هەر جورە پیش پیگرتنیك بیت لە حاملە بوون.

مەنسور حیکمەت: سپیرم وە هەروەها داوای لیبووردن ئەکەم ئوڤولیش، هیچ پیروزیەکی تاییەتیان نیە. باسەکە زور بە روشنی سەبارەت بە بوونەوەریکی تازەیە کە بە یەکگترنی ئەم دووانە هاتوتە بوونو گەشەی خوی دەست پیکردووە. بەلاّم باسی ریزدانان بو ژیانی ئینسانی باسیکی بایولوژی نییە. باسیکی فەلسەفیە. یان باشتر بلیم ، ریز دانان بو ژیانی بایولوژی رەنگدانەوەی ریزدانانی فەلسەفیە بو ژیان .ریزدانانە بو پوتانسیل و محتوای ژیانی ئینسانی ئەم ریزدانانە نیشانەی ژیریی ئینسانە نەك پەنابردن (توکل)و خورافەی دینی. ئەگەر ژیانی ئینسانی بەهەر شیوەیەك بیحورمەت بکریت، ژیانی ئینسانە کونکریتەکانیش، ئەو ئینسانانەی کە بەواقعی مەوجودن، بینرخ دەکریت. ژیانی ئینسانی نەدابەشکرن هەلئەگری و نەپلە پەلەکردن. هیچ پەیوەندیەکی بە سەربەخویی و بزووتن و جموجول و تەمەن و شعورو رەنگ و رەگەز و میللەت و زەمان و مەکان و لەش ساغی یا نوقصانی ئینسانەکانەوە نیە. باسی ئیمە، لانیکەم باسی من وەکو نووسەری بەرنامەی حیزب، ئەمە نیە کە ئیمە دەبی هیلکەی پیتراوو خانەکانی سەروەختی دابەش بوون بە "پیروز" بزانین .باسەکەی من ئەمەیە کە کومەلگایەك کە دەرهینانی کورپەلە لەسکی دایکدا و پچرینی رەوتی ژیانیك کە دەستی پی کردووە تەحەمول دەکات و هیچ ریگریەکی بو دانانیت، چجای ئەوەی کە وەکو ریگای پیشگرتن لە زیادبوونی دانیشتوان، مەرجی دریژەدانی ژن بە خویندن، مەرجی خولادان لە هەژاری و شتی تریشی دایبنیت، هیچ نرخیك بو ئەو ئینسانانەش دانانیت کە لە بارنەبراون .بەسووك سەیرکردنی کورپەلە رەنگدانەوەی بەسووك سەیرکردنی ئیمەیەو ئەم بەسووك تەماشاکردنەش ئەچەسپینی. روژیك لە روژان نەوەکانی دوای ئیمە شارستانیتی ئیمە دەخویننەوەو لەبەرامبەر نەریتی لە باربردنی منال دا سەرسام دەبن. هەر بەو جورەی کە ئیمە لەبەرامبەر قوربانی کردنی لاوان لەبەردەم بارەگای خواوەندکانداو سووتاندنی "ژنە ساحرەکان" کە لە روژی خویدا ئەم کارانە بە هەمان ئەندازە بەپیویست ئەزانران بو جوابدانەوە بە گرانیو نەهاتیو تەنگانە ئابووریو مەعنەویەکانی کومەلگا، سەرمان

سور دەمینی. ئەوانیش ئەم نەریتە وەکو نیشانەی درندەیی ئیمە و بی نرخیی ئینسان لە سەردەمی ئیمەدا سەیر دەکەن. وە لە وەلاّمی دوا خالدا ریگا بدەن بپرسم چ کەسیك زیاتر بەخەمی پیشخستنو پەرەپیدانی شیوازەکانی پیش گرتن بە حملەوەیە، ئەو کەسەی کە دەیەوی لە باربردنی منال وەکو کاریکی تالو ناخوش خوی لی لابدریت، یان ئەو کەسەی کە لە باربردنی منال وەکو ریگا چارەیەکی بی عەیبو قابیلی قەبولی تر چاو لی دەکات بو مندال نەبوون و کونترول کردنی ژمارەی دانیشتوان؟

سورەیا شەهابی :لە سبەینیی ئالوگورە سیاسیەکانی ئیراندا، کاتیك داواکاریەکانی بەرنامەی حیزبی کومونیستی کریکاریی ئیران وەکو قانوون پەسەند بکرینو لەباربردنی منال قانوونی ببیتەوە، ئیحتمالی ئەوە زورە کە دەمودەست ئاماری لەباربردنی منال بچیتە سەرەوە. پەسەند کردنی قانوونی ئازادی لەباربردنی منال هەنگاویکی فەورییەو دەولەت ئەرکیتی جیبەجیی بکاتو لەبەرچاوی بگریت، لەحالیکدا کە ئاموزشی بەرفراوانی ریگاکانی (منع)، ئاموزشی جنسی و رەخساندنی ئیمکاناتی پەیوەندی جنسیی سالمو پاریزراو پروسەیەکی دوورو دریژترەو پیویستی بەکات دەبی، ئایا ئەم زیاد بوونە فەوریەی ئاماری لە باربردنی منال ناکوك نیە لەگەل ئامانجی بەرنامەدا کە کەمکرنەوەی حالەتەکانی لە باربەردنی منالە، وە ئایا لەبەرامبە نەیارانی لە باربردنی منال لەسەر حەق نین کە رەخنە لە جیبەجیکردنی فەوری ئەم بەندەی بەرنامە بگرن؟

مەنسور حیکمەت: یەکەم، ئەمەی کە ئاماری منالأنی لە باربراو تەنانەت لە کورت ماوەشدا ئەچیتە سەرەوە، حەتمی نییە. بە بروای من ناچیتە سەرەوە، چونکە ئەو مەقاییسانەی کە دەبی لەگەل یەکتر بەراورد بکرین ئاماری کرداری لە باربردنی منال نییە لەماوەی پیش قانوونی بوونەوەو پاش قانوونی بوونەوەدا، بەلکو دەبی کوی منال لە باربردنەکان (بە رەسمی و نهینییەوە) و "منال فریدانەکان" لە لایەن خودی دایکەوە، لەو دوو دەورەیەدا لەگەل یەکتر بەراورد بکرین. لە ئیراندا حالەتەکانی منال فریدان لە لایەن خودی دایکەوە، لە ریگەی هەلگرتنی شتی قورس و خوبەردانەوە وشتی ترەوە، زور زورە تا ئەو رادەیەی کە ئەم کردارە بوتە بەشیك لە فولکلوری ئەم وولاّتە. ئەم حالەتانەی "لە باربردنی منال" لە هیچ جیگایەك تومار ناکرین. قانوونی کردنی لە باربردنی منال ئاماری چوونە لای پزیشك بو لە باربردنی منال بەرەو سەر دەبات، بەلاّم لەبەرامبەردا ئاماری ئەم جورە مندال فریدانانە کەمتر دەکاتەوە. لە لایەکی تریشەوە کەم بوونەوەی حالەتەکانی منال فریدان یان لە باربردنە نهینییەکانی منال بە قازانجی لە باربردنی یاسایی منال، کومەك بەوە دەکات کە ئەم ژنانە هەلسوکەوت لەگەل هەندی دەزگاو ئورگاندا بکەن، کە بە گویرەی بەرنامەی ئیمە کاریان کومەك کردن و حمایەی